

06385 90638 06385 97-674

Snimio: Zoran Tasić

PRIVODENJE NEVINO NAORUŽANIH

KAKO JE NAORUŽAN I RAZORUŽAN MUSLIMANSKI ODBOR ZA OČUVANJE MIRA

„To što od mene traže oružje, moram da nabavim. Možda ja posedujem nešto od tog oružja, a ne znam. Ja ne mogu da budem čist, čuk ne raščistim s tim. Ne kažem ja da oni biju što vole, neg. su ušli u nekakav trag. Taka je to akcija“.

Piše: Dada VUASINOVIĆ

N i pijaca u Novom Pazaru vesele su ista kao što je nekad bila. I tamo dalje se natežu i mači može se čuti kako se to kaže od igle do motiva, ali kapaca je osim mača. Nu sret Ličina, sekretar Udruženja prijatelja kaže kako se u Pazaru osim o pazarnim danima dolaze i po dva autobusa sa strane. I kako su počele ping ture po susjednim zemljama, kupci iz Beograda i Srbije jedva da mač dolaze Crnogorci.

Roba se i dalje ulohodama kamairu u Pazar doprema iz Turske i Bugarske. Pre pola godine doslo je da se osno stoja kašla su turske pogranice vlasti branile novopazarskim trgovcima običnu jenu nabavnu turu. Prema ovom verziji zabranu je direktno isposlovao Sulejman Ugljanin, koji se od prošle godine nalazi u egzilu u Istanbulu jer mu nije odovoljalo da sandžački Muslimani trase energiju u trgovinu. Zvaničnici SDA u novopazarska čaršija, međutim tvrde da se zašto zastoja transporta robe iz Turske bio je što je kod otkrivenog broja hercegović sopung turu pronađena izvornu hemu opreme i materijala uimenten i sipskim

Novopazarski trgovci i prijatelji...
Pozivajući na novopazarska...
centra SDA ugiralo sa Turske amba-

sak... Beograd... mesto... klonjen

„Pazar je i dalje najjači trgovački centar u Srbiji, kaže Ličina. Čak nije tačno da se ovdje obreću milioni maraka. Pazarški trgovci su skromni i zadovoljni namalnim zaradama, pa često nude robu po nižim cenama od onih po kojima je nabavljaju u Turskoj.“

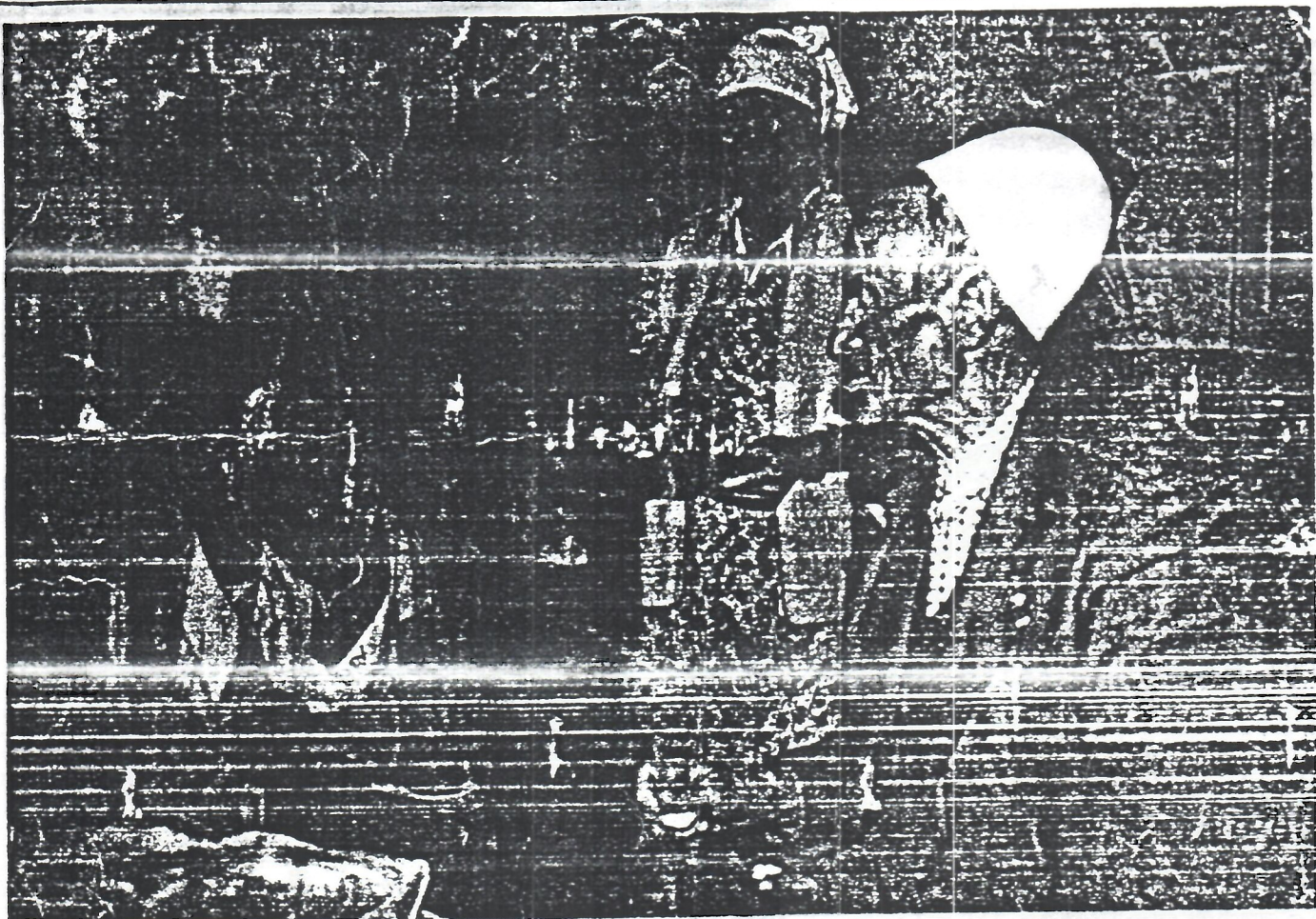
Oni također insistiraju tome da puzarske trgovce ne interesuje nikakva politika i da su im jedini problem novi porezi i finansijska policija. Kao stvari ne izetnu stoji u Sandžaku problem zaštite političkih i humanitarnih prava. Fondacija za humanitarno pravo...
sijka... oktobra... godine.

Ugrožavanje teritorijalne celine

U Novom Pazaru već duže vreme to znači još pre početka rata u Bosni Muslimani na prostorima Sandžaka...
ao pomenu kao ključni momenta...
ne represije...
regnuti...
kodne...
maja prošle godine...
vršavalo na pojedincima...
planu i brzo se ngas...
leđa hapsi grupu od čadeset pet...
mana pod optužbom...
optužnici podignuta...
ne zajedno sa Sulejmanom Ugljaninom...
još trojkom njegovih...
kojima je krivični postupak izdvojen...
se nalaze u bekstvu, pripremali izvršenje

„Čuješ treba istinu govoriti, ja sam posedovao nešto od tog oružja. Samo sam ljut što ne kažu čime me sve duže!“

krivičnog dela ugrožavanja teritorijalne celine SRJ.“ Okružni javni tužilac ih teče i d. sa pravili ratne planove, formirali vojne i policijske formacije i stabove, ilegalno nabavljali oružje, eksploziv i samodelujući materijal, organizovali obuku diverzantskih i terorističkih grupa i slali svoje vojnike na obuku u tursku armiju.

Sulejman Ugljanin, za kojim je raspisana poternica nije uhapšen tom prilikom, prema tvrdnjama čelnika SDA, jer se u to vreme nalazio na putu, u Ženevi, a do Lazara poljeđe pred njegovu kuću u Novom Pazaru shvatio je kao direktnu poruku da se vrati u zemlju. Krugovi bliski političar međutim, tvrde da su organi gonjenja bili blagovremeno obavesteni o trenutku kada je Ugljanin prelazio granicu, ali nisu pokazali interesovanje da ga u tome spreče. To što su srpske vlasti blagonaklono pustile Ugljanina u emigraciju, uprkos optužbama da je bio na čelu grupe koji je imala nameru da teritorijalno ugrozi SRJ, može se tumačiti na razne načine. Ima mišljenja da se Ugljanin provukao za to što je negde u to vreme utamničen Vuk Drašković, pa nije bilo zgodno da dvojica lidera dve velike partije istovremeno leže u zatvoru. Uz to je, navodno, postojala procena da će se sa ostatkom SDA lakše izaći na kraj bez militantnog Ugljanina. Sam Ugljanin, očit, nije pokazao sklonost ka samozitvovanju. Naprotiv, svojim izjavama, poput one nedavne izrečene u Sarajevu da Sandžak treba pripojiti Bosni na izvestan način, daje alibi ovdšnjim vlastima za ostal startova partiju čiji je vođa

Negde u isto vreme sa podizanjem optužnice protiv grupe osumnjičene za pokušaj otepljenja Sandžaka, MUP SRJ je počinje i akciju razaranja imanje muslimanskog zivlja na ovim prostorima. U ograncima sandžačkih odbora i ljudska prava počinju da se uvećavaju dosjeti i fotografije pretučenih i maltretiranih ljudi.

Danilović, Vlasi i njihovi šticienci

„Mladi lekar, dr Rasim Ljajić, po funkcijski generalni sekretar SDA, inače, po svemu sušta suprotnost Sulejmanu Ugljaninu, tvrdi da cela akcija razoružavanja muslimanskog življa, samim tim što je selektivna, iako je javna tajna da su Srbi daleko više i bolje naoružani, čima karakter cilj pospešivanje iseljavanja Muslimana stanovništva na ovim prostorima.“

Srbi iz Raške oblasti, pak, ne kriju da su dobro naoružani, ni to da ih je naoružavala država iz sasvim opravdanih razloga da je brane, za razliku od Muslimana koji hoće da je napadaju i komadaju.

„Teško je reći tačan broj iseljenih Muslimana“, kaže Ljajić. „Procenjujemo da je u protekle dvije godine, otkako je po-

ćeo rat u Bosni, više od sedamsto hiljada ljudi napustilo Sandžak, što predstavlja gotovo petinu muslimanske populacije.“

Za grupu uhapšenih Muslimana koji se od maja prošle godine nalaze u pritvoru, Ljajić kaže da su prethodno uhapšeni u okviru ovog postupka i drugi stranci, među kojima odgovarajućih istrana iz strana Srbije, uključila je SDB. Jedan od branilaca okrivljenih, Rajko Danilović kaže da su odakle to granu u istražnom postupku bili srpski policajci, DB, kao i to da su izrazi primamljivi i tvrdi, iznenađeni.

Bilo bi problem da se udalje od svoje rodne zemlje, procesuiraju i optuže, određeni da puzme i da napusti, iako su istisnati iz vlastitih domova. Lepusko- vić, kaže da za to vreme, kada je u Kraljevu dozio, je u Srbiji, ali se nije sudenje do dalje, je izmimo. Oni su prisustvovali procesu, ali se u Lepusko- vici pokazivao, i izmimo, ali se nije, prema Azemu Vlasiću, jednom od branilaca okrivljenih. Kako ovaj kaže, Lepusko- vici ne ide brzo, određeni, ali se nije, Ova grupa je u Sarajevu, i, Ljajić, Navog Sada.

Vojnici Safera Halilovića

Prvooptuženim Hajriz Kolašmać, prvotvor matematicke iz Novog Pazara, osumnjičen je da je po Ugljaninovu nalogu formirao glavni stab za Sandžak, što 28. lipnja na vojnu obuku u Tursku, sa tadašnjim Saferom Halilovićem, bivšim komandantom BiH armije u Sarajevu, i, Ljajić, naredjena o podizanju oružja. Pred sudom je

„Kod uhapšenih je pronađeno nešto oružja. Ali, nisu to neke velike količine. S tim se ne stvara država.“

„Od kako je počeo rat iselila se petina muslimanske populacije“: Rasim Ljajić

nje Saveza Sandžaklija na čelu sa izvesnim Nedžibom Kačarom, biznismenom za kojeg novopazarski Muslimani listom tvrde kako je totalno nezapažena ličnost, te da novoosnovana partija ima samo jednog člana, a to je sam Kačar.

U Novom Pazaru deluju još dve minorne muslimanske partije — Reformska demokratska stranka formirana od ostataka nekadašnjih Markovićevih reformista i Liberalno bošnjačka partija, čiji je predsednik Kasim Zoranić početkom marta oslobođen optužbe da je organizovao kamenovanje autobusa na utakmici Novi Pazar—Priština, oktobra prošle godine. Pred sudskim većem u Novom Pazaru, kojim je predsedavao sudija Dragiša Dobrić, utvrđeno je da je Zoranić samo rekao kako se nije smelo dopustiti Arkanu da dolazi

u Pazar. Sam Zoranić je priznao da je na stadionu Ražnatovića nazvao „ratnim zločincem i koljačem civilnog bošnjačkog naroda, te da za to mora položiti račun makar i pred rođacima pobijenih Novog Pazara.“

Prema nalazima Fonda za humanitarno pravo, posle pomenute utakmice veliki broj navijača fudbalskog kluba „Novi Pazar“, uključujući i maloletnike, bili su privođeni i brutalno tučeni u lokalnoj Stanić milicije.

Prodaj kravu, kupi pušku

Rasim Ljajić posebno ukazuje na torturu kojoj su izloženi Muslimani sa Pešter-ske visoravni. On kaže da je na ovom

području više od dvadeset sela izloženo stalnim policijskim upadima, pretresima i privođenju nevinih ljudi. Objašnjava da policija traži od ljudi da predaju oružje, a ako ga nemaju savetuju im da prodaju kravu i da ga kupe. Policija, takođe, kaže Ljajić, insistira da ljudi govore kako im je oružje dala SDA, obećavajući da će u tom slučaju biti pošteđeni krivičnog gonjenja.

U sjeničkoj opštini lokalni izbori nisu uspeli pa je, kako kažu članci opštinskog SDA, postavljena prinudna uprava koju popola čine Srbi i Muslimani, mahom poslušni SPS kadrovi. U SDA kažu da se od početka rata u BiH odavde iselilo preko devet hiljada Muslimana, ili trećina muslimanskog stanovništva opštine.

„Privođenje nam je postalo svakodnevnica. Dnevno se privodi po deset-petnaest ljudi. Sad se već ljudi sami javljaju po usmenom pozivu. Policija to provodi kao razoružavanje po nekakvim proizvoljnim spiskovima. Veliki broj ljudi sa tih spiskova nema nikakve veze sa oružjem koje im se traži. Ti ljudi nemaju para ni porodice da prehrane, a kamoli da kupuju oružje.“

Fahrudin Kugić, predsednik sjeničkog Odbora za zaštitu ljudskih prava kaže da su ljudima po Pešteru oružje prodavali dvojica švercera Selmo Rustemović i Juka Ibrahimović. Kasnije je to oružje, tačno prema serijskim brojevima, tražila i pronalazila policija, a dvojica prodavaca su se na volšeban način našla u inostranstvu.

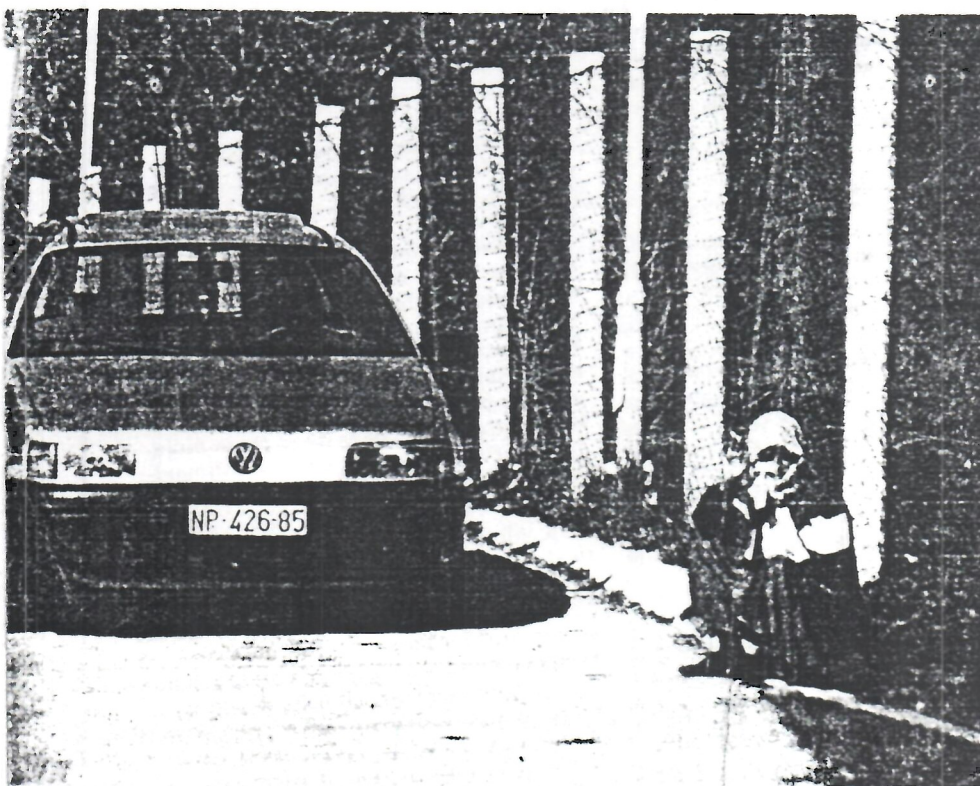
„Ne možemo osporiti državni pravo da razoruža ljude koji su se ilegalno naoružali“, kaže Kugić. „Problem je samo u načinu na koji se to radi — tuku se i optužuju nevini ljudi, pripisuje im se da su širi ratnu propagandu SDA, tjeraju ih da cinkare svoje komšije. Najbolje protiaze oni koji imaju oružje — predaju ga i niko ih ne dira, a strada sirotinja koja nema šta da preda. Sad se više nigdje i ne može nabaviti oružje. Oni koji ga imaju, čuvaju ga da predaju kad na njih dođe red. Automatska puška, inače, košta između hiljadu i hiljadu i po maraka.“

U SDA Sjenice, takođe, smatraju da akcija razoružavanja treba da važi za sve i ne vide razlog zašto njoj ne podležu i Srbi, kad su duplo bolje naoružani od Muslimana. Ovde navode, između ostalog, slučaj Šabana Zenovića, pomoćnog radnika u osnovnoj školi u selu Rasno. Zenović je pozvan u policiju i tamo tučen uz zahtev da preda pušku koju nema. Onaj je on pozajmio novac i kupio pušku da bi je predao policiji. Onda su u policiji od njega tražili da prizna kako mu je pušku dao predsednik mesne podružnice SDA u selu, inače, njegov sinovac. Kasnije je iz policije stigla informacija kako su oni sve vreme znali da Šaban nema pušku, ali da je to bio „njegov doprinos dobrovoljnom razoružavanju.“

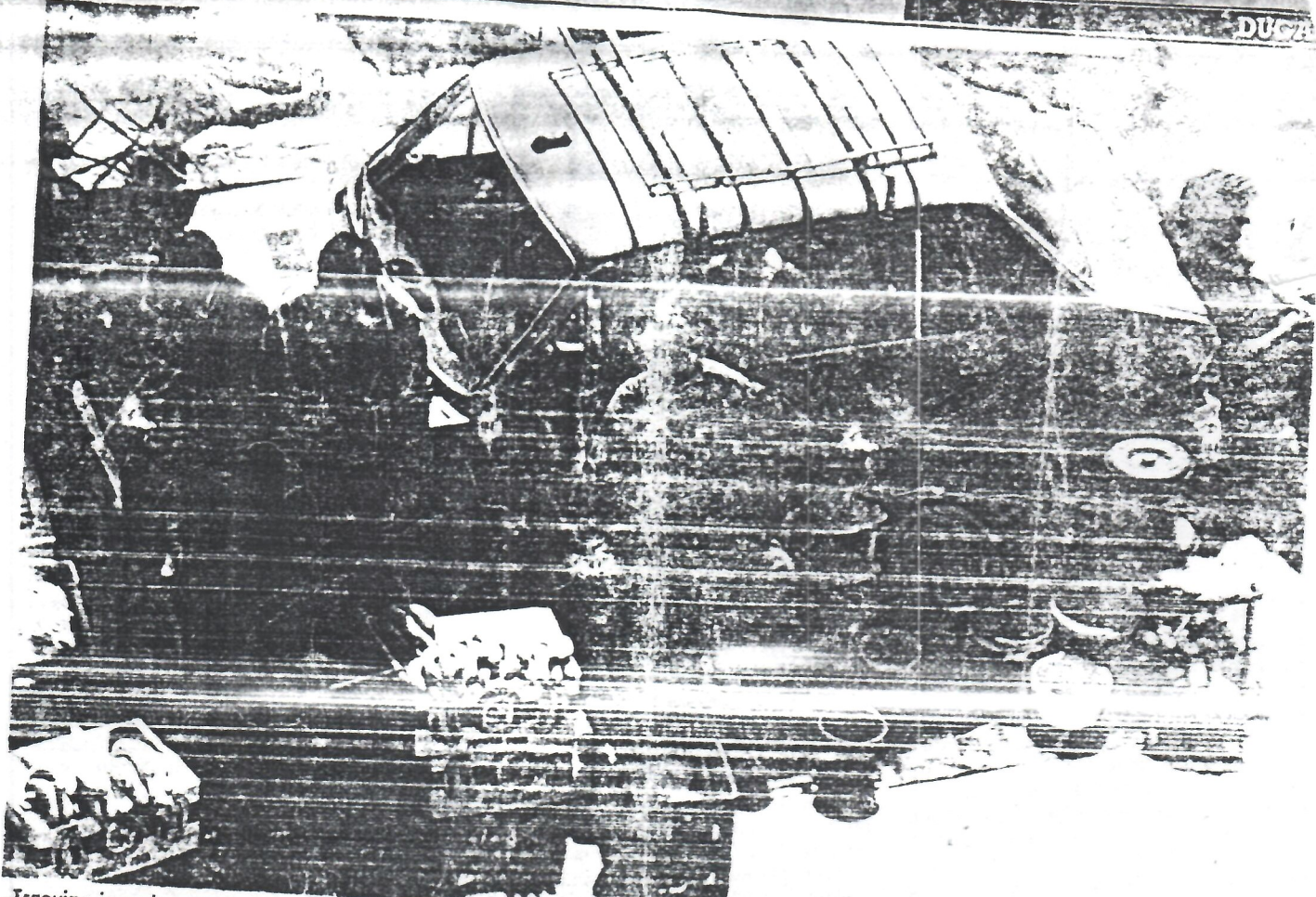
U šumi ima mnogo zverinja

Džemail Suljević, po struci arhitekta, dobio je otkaz u opštini gde je radio i sada je samo predsednik SDA Sjenice. U međuvremenu, na adresu SDA koja je bila smeštena u zgradi opštine stiglo je rešenje da se isele u roku od petnaest dana.

„Pošto je narod zastrašen vojskom, a pucalo se ovde kao da je rat, narodu je“,

„Trgovina je malo zastala. Priča se da je Ugljanin to zabranio u Turskoj, jer mu trgovino odvraća narod od nacionalnih ciljeva“

svom i Arami rekao je kako je muslimansko stanovništvo u Sandžaku sistematski rasistično još od 1990. godine, od mitinga SPS-a u Novom Pazaru, kada je Vuk Drasković rekao da će odseći ruku svakom onom ko nosi muslimansku zastavu. U okviru prakse, nastavio je Šešelj torturirati na Javoru jedinicu od tri hiljade četnika, a Mirko Jović ih ubjeđivao da su Srbi, dok ih je Čeko Dačević direktno progonaio.

„Postojala je opasnost da Novi Pazar prođe gore i od Vukovara. Da je ijedan Srbin nastradao u Novom Pazaru, Pazara više ne bi bilo. To su mi priznali upravnik kraljevačkog zatvora i načelnik DB Kraljeva“, rekao je Kolasić. Prvooptuženi priznao da je osnovan Odbor za očuvanje mira na prostorima Novog Pazara, ali je tvrdio da to nije bila vojna formacija.

Drugooptuženi Fadil Ugljanin, geometar iz Novog Pazara, koji inače nije u srodstvu sa prezimenjakom Sulejmanom, branio se na sličan način. Ugljanin je nastupio za izradu ratnih planova i nabavku oružja i eksploziva. Na suđenju je tvrdio da su glavni navodi optužnice – otkriće pripremi Sandžaka i stvaranju nezavisne države – izmišljena stvar.

„Nesporno je“, kaže Rasim Ljajić, „da je deo oružja kod tih ljudi pronađen, ali to nije količina kojom bi mogla da se ugrozi država. Ljudi kažu da su oružje uglavnom nabavljali zbog opšte klime nesigurnosti koja je zavladala na ovim prostorima. Ni u jednom našem aktu ni u nacima, djelovanjima nismo pokazali separatističke namjere koje nam se pripisuju. U

svim javnim istupima permanentno ističemo da nam je cilj da obezbjedimo određeni stepen autonomije. Uputili smo zahtjeve republikim Skupštinama u Beogradu i Podgorici za uspostavljanje specijalnog statusa Sandžaka i to je naš polazni dokument za pregovore, ali on je podložan promjenama. Taj dokument je izazvao lavinu optužbi, ali u njemu doslovno piše da se traži specijalni status u okviru postojećih državnih granica.“

Bosna, matična država

Ljajić takođe kaže da postoje određene indicije koje ukazuju da su deo oružja Muslimanima prodavali službenici DB, pa i KOS, da bi ih zatim prijavljivali policiji i hapsili. Za ovu pretpostavku stranka, međutim, ne raspolaže konkretnim dokazima. Generalni sekretar SDA objašnjava, takođe, da se „proces tihog etničkog čišćenja Sandžaka“ odvija u više etapa. U prvom etapu trebalo je, kaže, napraviti etnički prekid između Sandžaka i Bosne i zbog toga je pritisak na muslimansko stanovništvo bio najizrazitiji u pograničnim

„Kad sam nabavljao oružje, strogo sam zazirao od onog ‚Zastavnog‘, što je novo. Ja sam posedovao nešto tog oružja, samo sam ljut što mi nisu imentovali šta da predam.“

područjima – opštinama Ljevlja i Priboja. „Na prostorima od Rudog do Priboja“, kaže Ljajić, „sada nema ni jednog Muslimana. Više od pedeset kuća na tom prostoru, po priznanju predsednika opštine u Priboju Milića Popovića je uništeno. Više od dve i po hiljade ljudi je raseljeno sa tih prostora. Deo njih se smjestio u grad Priboj, a najviše ih je otišlo put Zapadne Evrope.“

Na pitanje da li raspolaže podacima o broju Muslimana iz Sandžaka koji ratuju u Bosni, na strani BiH armije, Ljajić odgovara:

„Niko, slovima i brojem, odavde nije otišao u Bosnu da se bori. Tamo se bore samo one Sandžaklije koje su u Bosni živjele i prije rata, ili oni koji su se zatekli kad je rat počeo. Niko namjenski odavde nije otišao da se bori, niti je mogao otići sve i da je htio. To su namjerno lansirane lažne optužbe, sa ciljem da se javno mnjenje pripremi za represiju nad Muslimanima i da se represija opravda.“

Osim etničkog čišćenja, Ljajić smatra da je cilj pojačane represije i pokušaj vlasti da se uguši politička artikulacija muslimanskog naroda u Sandžaku. Kaže da je SDA bojkotom izbora u Srbiji potvrdila svoj politički legitimitet. Misli, takođe, da vlastima nikako ne odgovara to što sandžacki Muslimani doživljavaju Bosnu kao svoju matičnu državu. Istovremeno sa stalnim pokušajima kompromitovanja SDA, čelnici ove partije ukazuju da vlast u Srbiji uporno pokušava da stvori alternativnu, sebi lojalnu, muslimansku partiju. Poslednji takav pokušaj bio je osniva-